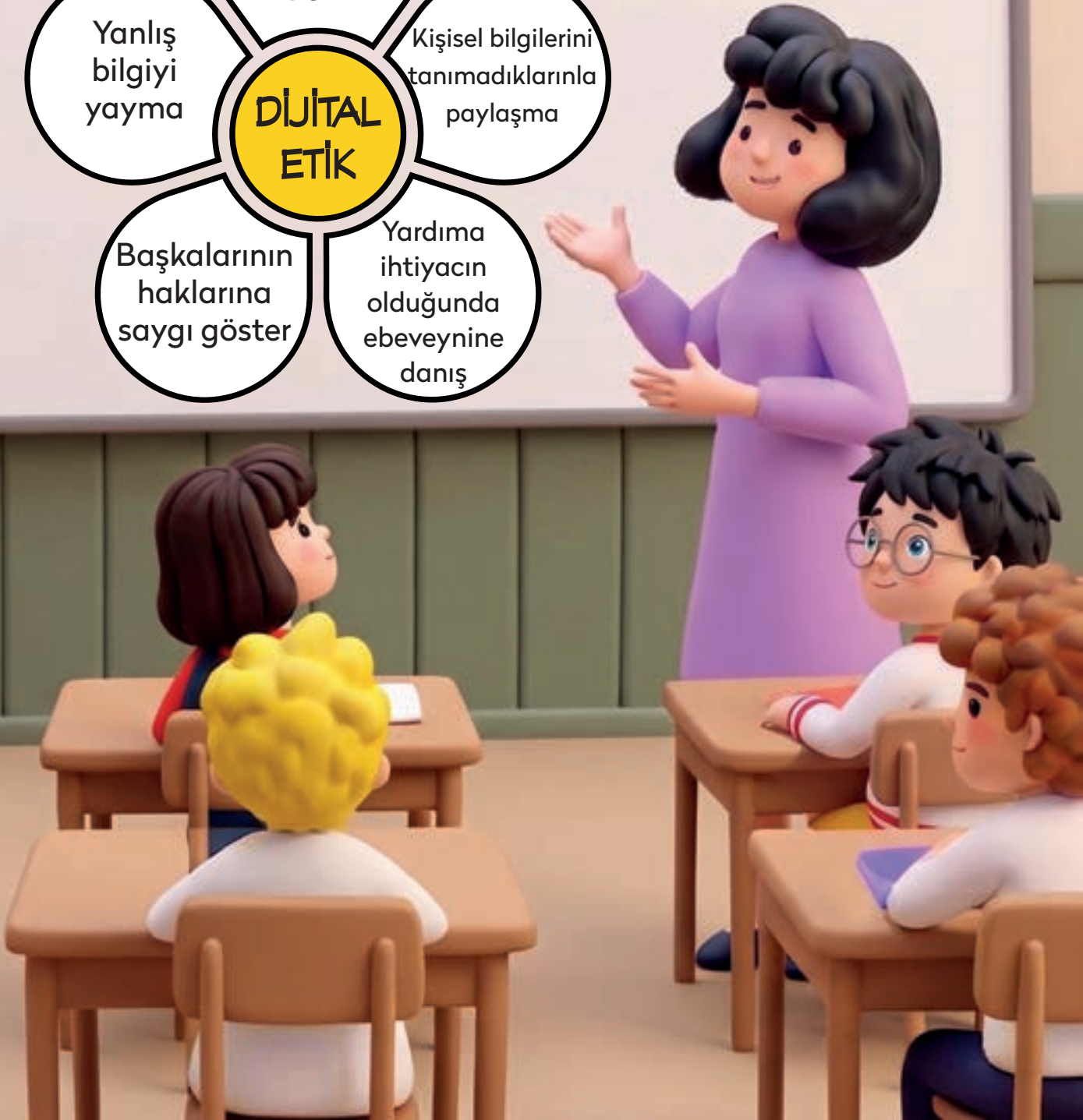

Öncü

ÇOCUK

Sayı: 116 • Yıl: 2026

İÇİNDEKİLER

04 Bir Ders Saati:
Dijital Etik

18 Kurtuluş Savaşında
Türk Kadınları

26 Kırgızistan

08
Keşif Robotları

10
Robot Yarışması

12
Binicilik

16
23 Nisan ve 19 Mayıs

17
Sanat Köşesi

22
Cezerî ve İcatları

24
Hidrojen Elementi

30
İsim-Şehir-Bitki-Hayvan

32
Seyisler

34
Bulmaca

35
Kitap-Film Tanıtımı

TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ

Nisan-Mayıs-Haziran

Yayın Türü
Yerel - Süreli

Sahibi
Türk Standardları Enstitüsü adına
Mahmut Sami Şahin

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Gökhan Kuş

Baş Editör
Duygu Külah

Editör
Pınar Ünsal

Grafik Tasarım
Cihad Özönel

Çizer
Selin Sağlam

Psikolog
Aslıhan Merve Yıldız

Yayına Hazırlayan
KARAGÖZ

A J A N S

Yayın Yönetim Yeri
TSE Kurumsal İletişim ve Pazarlama
Müdürlüğü Necatibey Cad. No: 112
Bakanlıklar/Ankara

editörden

Merhaba genç arkadaşlarım,

Bu sayımızda sizleri birbirinden ilginç keşiflerle dolu bir yolculuğa çıkarıyoruz. Önce teknoloji dünyasının kapılarını aralıyor, dijital platformlarda neden dikkatli olmamız gerektiğini Öncü Kardeşler aracılığıyla öğreniyoruz. Teknoloji demişken robotlardan bahsetmemek olmaz. Sizin için keşif robotlarını araştırdık ve bilim dünyası için ne kadar önemli olduklarını görünce biz de şaşırдық.

İnsanlığa yardımcı robotlar yapma fikrinin yüzyıllar önce yaşamış mucit Cezeri'nin de aklına geldiğini biliyor muydunuz? Artuklu Beyliği döneminde bizim topraklarımızda yaşamış olan Cezeri'nin birbirinden ilginç ve eğlenceli birkaç projesini sizin için derledik.

Bu sayımızda insanların asil dostu atlara da yer verdik. Önce Kırgızistan'ın geniş bozkırlarına uzandık, ardından binicilik sporunu ve seyislik mesleğini tanıttık.

Dergimizin yayımlandığı dönem hem 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı hem de 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı'nı kapsıyor. Sayfalarımızda bu özel günlere yer vermenin yanı sıra Kurtuluş Savaşımızın cesur kadın kahramanlarını da andık.

Merak etmek, öğrenmek ve keşfetmek dünyanın en güzel yolculuklarından biri. Dergimizin size yeni sorular sordurması, yeni bilgiler vermesi dileğiyle...

Hepinize iyi okumalar.

BİR DERS SAATI: DİJİTAL ETİK

Merhaba arkadaşlar! Bugün öğretmenimiz "dijital etik" konusunda bize bir sürü bilgi verdi ve çok önemli uyarılarda bulundu. Ben de öğrendiklerimi sizlerle paylaşacağım.

Aslında öğretmenimizin bu konuyu işleme sebebi, daha önce yaşadığımız bir olaya dayanıyor. Sınıfımızdan Selim adlı bir arkadaşımız, yasak olmasına rağmen okula tablet getirmişti. Teneffüste çevrimiçi bir basketbol oyunu oynuyordu; hepimiz onun etrafına toplanmıştık. Bu oyuna dünyanın çeşitli yerlerinden bağlanan insanlar birbirleriyle sohbet de

edebiliyorlardı. Tam o anda Selim'e oyundaki bir kullanıcıdan mesaj geldi. O kişi, "Merhaba! Çok iyi oynuyorsun. Bana adını ve hangi okulda okuduğunu söyler misin?" yazmıştı. Bazılarımız bunu çok garip buldu, bazılarımız ise o mesajı gönderenin iyi biri olabileceğini ve sadece arkadaş olmak için yazdığını savundu.

Konuyu öğretmenimize açmaya karar verdik. Tabii ki önce, okula tablet getirdiği için Selim'i bir daha olmaması konusunda uyardı. Sonra da ismimiz, okulumuz, ev adresimiz, anne-babamızın isimleri, telefon numaramız gibi özel bilgilerimizi ve fotoğraflarımızı tanımadığımız insanlarla asla ve asla paylaşmamamız gerektiğini söyledi.

Konu internet kullanımından açılmışken Zeynep Öğretmen, bizimle "dijital etik" hakkında konuşmaya karar verdi. "Dijital ortamlarda saygılı olmak ve nazik bir dil kullanmak çok önemlidir." dedi. İnternette her gördüğümüze inanmamamız gerektiğini de söyledi. İnternet ve teknolojinin doğru kullanıldığında insanlığa oldukça faydalı olduğunu belirtti. Biz çocukların ekran başında çok fazla vakit geçirmememiz gerektiğini de ekledi. Ben ve kardeşim Ada, sadece anne ve baba-

İYİ BİR DİJİTAL YURTTAŞ OL!

mızın izin verdiği sürede internet kullanabiliyoruz zaten. Çocuk olduğumuz için internette bize zarar verebilecek siteleri ve oyunları yetişkinler kadar iyi bilemeyebiliriz. Bu yüzden, mesela bir oyun indirmeden önce babamıza mutlaka sorarız.

Öğretmenimiz dijital zorbalığa da değindi. Ben de aklıma gelen ve sonradan çok üzüldüğüm bir olayı paylaştım. Sınıfımızdan bir arkadaşımız okula telefon getirmişti. Beden eğitimi dersindeydik. Telefon getiren arkadaşımız, koşarken düşen

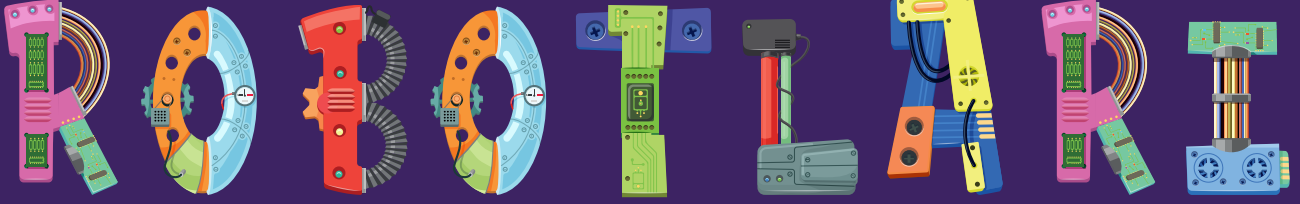

başka bir çocuğun videosunu çekmişti. Sınıfımızın bir konuşma grubu var; birbirimize ödevler konusunda yardımcı olmak için o gruptan haberleşiriz. Düşen arkadaşımızı çeken çocuk o gruba videoyu attı. Hepimiz çok güldük. Tek bir kişi gülmedi; düşen çocuk! Ertesi gün arkadaşımızı üzgün görünce hepimiz çok utanmıştık ama onun kalbini kırmıştık bir kere. Öğretmenimiz, videonun izinsiz paylaşılmasının o çocuğun "kişisel alanı"na müdahale olduğunu, dalga geçmenin ve o kişiyi küçük düşüren yorumlar yapmanın da "siber zorbalık" olduğunu söyledi. Ve bize şunu sordu: "Paylaşılan sizin videonuz olsa ve sınıf arkadaşlarınız size gülse ne hissederdiniz?" Hepimiz empati yapmanın önemini bir kere daha anlamıştık.

İnterneti doğru kullanmak, sadece kuralları bilmek değil; başkalarını da düşünmek, saygı göstermek ve sorumlu davranmaktır. Ben bunu artık daha iyi anlıyorum. Bir şeyi internette paylaşmadan önce mutlaka düşünüyorum, arkadaşlarıma karşı kibar olmaya çalışıyorum, yabancılarla konuşmam gerekirse kişisel bilgilerimi vermiyorum... Dijital etik konusunu işlediğimiz ders, hepimize çok şey kattı!

Bilimin cesur yardımcıları KEŞİF

Bilim sayesinde bugün merak ettiğimiz pek çok şeyin cevabına sahibiz. Bilim insanlarının yanı sıra onların cesur yardımcıları keşif robotlarına da çok şey borçluyuz. Mesela bir yanardağın içinde ne var? Komşu gezegenlerimizde su bulunuyor mu? Okyanusun en derin noktasında hayat var mı?

Bazı yerler insanlar için oldukça tehlikelidir. Elbette bir yanardağın içinde ne olduğunu öğrenmek için bir insan oraya gönderilemez. Veya okyanusun en derin yerlerini merak ettiğimizde oradaki basınç yüksekliği insana zarar verir. Burada keşif robotları devreye girer. Bu robotlar, insanların ulaşamadığı ya da gitmesinin riskli olduğu bölgelerde bilgi toplamak için tasarlanmış özel makinelerdir. Bu işi; kameraları, sensörleri ve ölçüm cihazları sayesinde yapabilirler.

Sojourner

4 Temmuz 1997'de Mars'a gönderilen **Sojourner** oradaki kayaları ve toprağı inceledi; ölçümler yaptı. En büyük başarısı, bir robotun başka bir gezegende dolaşip araştırma yapabileceğini kanıtlaması oldu.

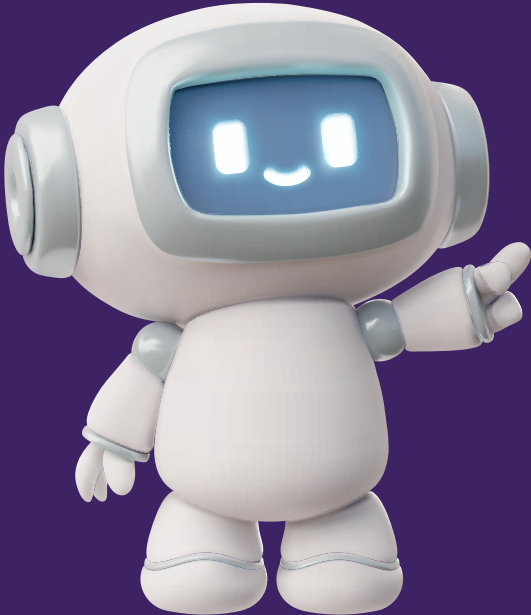
Deepsea Challenger

Dünyanın en derin noktası olarak bilinen Mariana Çukuru'na gönderildi. 26 Ocak 2012'de araştırmalarına başlayan **Deepsea Challenger**, çukurdaki canlılar, kaya ve topraklar hakkında bilgi topladı.

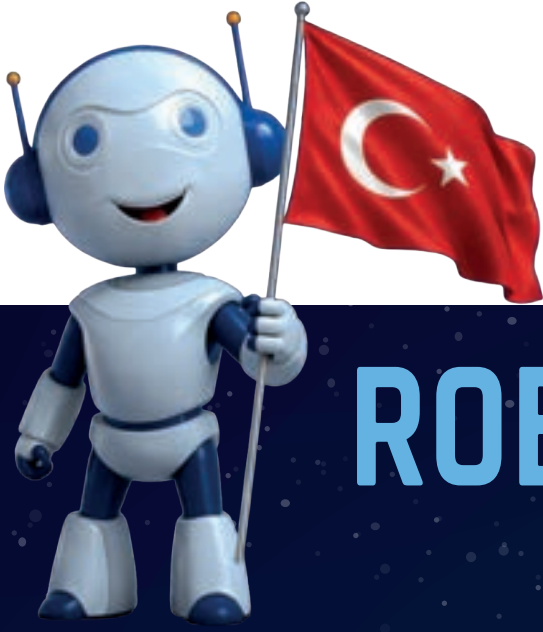

Dante II

1994'te bir yanardağın içini keşfetmesi için **Dante II** adlı robot tasarlandı. Sekiz bacaklı bu robot, dik yamaçlardan aşağı inerek kameralarıyla görüntü topladı.

Yıllar önce tasarlanmış ve uzaya gönderilmiş Curiosity ve Perseverance gibi bazı keşif robotları hâlâ araştırmalarını sürdürüyor ve dünyadaki bilim insanlarına veri gönderiyor. Teknoloji geliştikçe keşif robotları da daha akıllı hâle geliyor. Artık pek çok bilimsel kanıtta onların izi var!

YEŞİL VATAN, MAVİ GELECEK

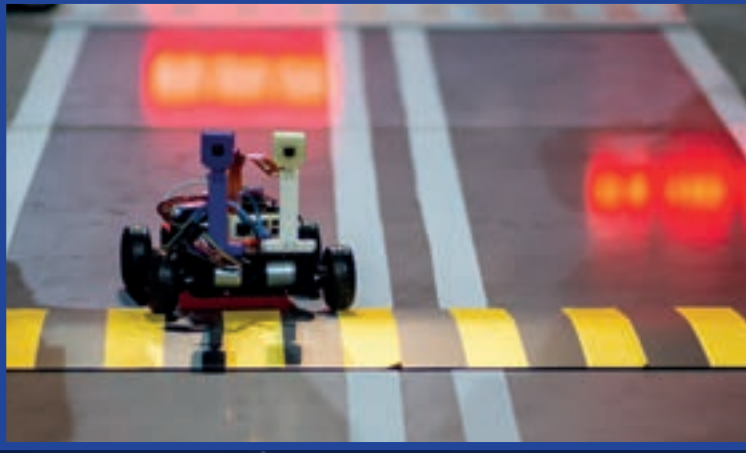
ROBOT YARIŞMASI

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) ve Türk İş birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) iş birliğinde bir robot yarışması düzenlendi. Aslında bu yeni bir yarışma değil; bu sene 18'incisi gerçekleştirildi.

6-8 Mayıs 2026'da Antalya'da yapılan bu yarışmaya pek çok şehrimizden çocuklar katıldı.

Bu tür organizasyonlar biz çocuklar için çok değerli. Çünkü okulda edindiğimiz bilgileri beceriye dönüştürme imkanı buluyoruz. Ayrıca bilimsel düşünmeyi öğreniyoruz, faydalı bir ürün geliştirebilmek için kafa yoruyoruz. Yarışma günü ise bizim gibi hevesli ve meraklı çocuklarla tanışıyoruz.

Bu sene düzenlenen yarışma 16 farklı kategoride gerçekleştirildi: Çizgi İzleyen Temel Seviye, Su Üstü Robot, Tasarla-Çalıştır Temel Seviye, Tozkoparan Robot, Endüstriyel Robotik Kol, Hızlı Çizgi İzleyen, İnsansız Hava Aracı, Labirent Ustası, Mini Sumo, Otonom Araç, RC Sabit Kanat Uçak, Serbest Proje, Su Altı Robot, Tasarla-Çalıştır, Yumurta Toplama ve Siber Güvenlik.

Bu organizasyona sadece ülkemizden değil, tam 23 ülkeden 18 bin kişi başvuru yaptı. Çocuklar tasarladıkları robotlara çok değişik isimler koymuşlar. Bunlardan bazıları şöyle: Maraşlı, Parla, Kocaseyit, Önce Can, Karga... Önümüzdeki sene bu yarışmaya sen de katılmak ister misin? Peki, bir robot tasarlasaydın adını ne koymak isterdin?

* Görseller meb.gov.tr ve trthaber.com adreslerinden alınmıştır.

Denge ve uyum sporu

BİNİCİLİK

Bu sayımızda atlara ağırlık verdik. Hem seyislik mesleğini anlattık hem de atlarıyla meşhur Kırgızistan'ı tanıttık. O zaman binicilik sporuna da değinelim.

Binicilik, insanların at üzerinde, atla uyum ve denge içinde yaptığı bir spordur. Bu sporda amaç hızlı gitmek değil, atla uyum içinde, bir takım gibi hareket edebilmektir. Yani at ve insan birlikte, adeta tek vücut gibi davranmalıdır.

Bu nasıl spor, burada hareket eden insan değil ki, at diye düşünebilirsiniz.

Ancak binicilik sporunda vücudun neredeyse tüm kasları çalışır. Binici atın üzerinde dengesini korumak için bacaklarını sürekli kullanır, böylece uyluk ve baldır kasları güçlenir. At binme sırasında karın kasları da çok çalışır. Duruşu koruma, atın hareketlerine uyum sağlama noktasında karın kaslarına çok görev düşer. Dik durma konusunda ise sırt kasları devreye girer. Dizginleri kontrol etme sırasında kollar ve omuzlar güçlenir. Peki, size at binme sırasında en çok çalışan organın beyin olduğunu söylesem şaşırır mısınız? Çünkü bu sporda hızlı karar verme, dengeyi sürekli ayarlama, atla uyum içinde hareket etme beynin görevidir.

FİZİKSEL GELİŞİM

Duruşu düzeltir. Bacak, karın, sırt kasları ile kollar ve omuzlar güçlenir.

KALP VE DOLAŞIM SAĞLIĞI

Düzenli binicilik, kalp sağlığını destekler ve kan dolaşımını iyileştirir.

RUH SAĞLIĞI

Atlarla vakit geçirmek stresi azaltır, zihni rahatlatır. Ayrıca binicinin dikkat süresini artırır, sorumluluk duygusunu geliştirir.

DENGE VE KOORDİNASYON

Atla uyum içinde hareket etmek, denge ve koordinasyon yeteneğini geliştirir.

AKCİĞER SAĞLIĞI

Açık havada yapılan binicilik, akciğer kapasitesini artırır ve nefes alış verişini düzenler.

DUYGUSAL BAĞ VE SOSYAL GELİŞİM

Atlarla kurulan bağ, empatiyi artırır. Sosyal iletişimi ve ekip çalışmasını destekler.

Kapadokya

Binicilikte hem biniciyi hem de atı koruyan özel ekipmanlar kullanılır. Kask veya baret, düşme riskine karşı binicinin kafasını korumak içindir. Mutlaka takılmalıdır. Gövdeyi muhtemel darbelere karşı korumak için ise özel bir yelek giyilir. Ayağın üzengide kaymasını engelleyen çizmeler de özel olarak yapılır. Binicilik, at ve insandan oluşan bir takım sporu olduğu için atların da ekipmanı vardır. Atlar için başlık, eyer örtüsü ve koruyucu bandajlar kullanılır.

Binicilik, dünyanın en eski sporlarından biridir. Neredeyse 6 bin yıldır

Cirit

atlar binek hayvanı olarak kullanılır. Buna o dönemde mağaralara yapılan çizimlerle şahit oluruz.

Binicilik Türk kültüründe önemli bir yere sahiptir. Mesela **cirit** Türklerin at üzerindeki hakimiyetini ve savaş kabiliyetini geliştiren önemli bir ata sporudur. Bir diğer ata sporumuz olan **rahvan binicilik** atların belirli bir yürüyüş temposunda düzenli ve dengeli adımlarla ilerlemesine dayanır.

Atlar ulaşım, tarım, ticaret gibi pek çok alanda, en önemlisi savaşlarda kullanılıyordu. Zaman geçtikçe, teknoloji ilerledikçe, şehirleşme arttıkça atların bu alanlardaki kullanımı azaldı. Ancak at ve insan dostluğu hiç bitmedi. Biniciliğin benzersiz bir spor olduğu ise yakın geçmişte anlaşıldı. Binicilik sporu ilk kez 1900 yı-

Rahvan Binicilik

ında Paris'te düzenlenen Yaz Olimpiyatları'na dahil edildi.

Çok eski zamanlardan beri at figürleri çocukların en sevdiği oyuncaklardan olmuş. Mesela tahtadan at ve lunaparklardaki atlıkarınca anne babalarımızın çocukluğundan beri var. At ve insan arasındaki bağın bu kadar kuvvetli olması, atların oldukça sakin ve eğitilebilir hayvanlar olmasından kaynaklanıyor. Onlar bazı sağlık sorunlarının düzeltilmesi veya azaltılmasında da kullanılırlar. Buna hipoterapi denir. Hareket kabiliyeti kısıtlı çocuklara, fiziksel engeli bulunan yetişkinlere, denge ve koordinasyon güçlüğü yaşayanlara bu tedavi önerilebilir. Bu sayede denge kurma becerisi gelişir, kaslar daha iyi çalışır, dikkat süresi artar, sakinleşme desteklenir. Hipoterapi eğitim ve uzmanlık gerektiren bir tedavi yöntemidir. Atlarla kurulan bağ, bize güven ve dostluğu öğretir.

**Bili-
yor
musunuz**

1956 yılındaki Yaz Olimpiyatları'nın atlar nedeniyle iki farklı şehirde gerçekleştirildiğini biliyor musunuz? Hatta, iki farklı ülke, iki farklı kıta da diyebiliriz. Olimpiyat tarihinde ilk defa zaman ve yer birliği gözetilmedi. Söz konusu yılda Olimpiyatlar, Avustralya'nın Melbourne şehrinde düzenlenecekti. Öyle de oldu; ama binicilik müsabakaları hariç. Çünkü o dönemde Avustralya'nın çok katı karantina kuralları vardı. Atların ülkeye sokulmadan önce aylarca karantineda beklemesi gerekiyordu. Bu nedenle sadece binicilik yarışları İsveç'in Stockholm şehrinde gerçekleştirildi.

23 Nisan ve 19 Mayıs

Kutlu Olsun

Dergimizin bu sayısı Nisan ve Mayıs aylarını da kapsadığı için hem 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı hem de 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı'nı kutlamak istedik.

Meclisimizin açılış gününün Türkiye'nin geleceği çocuklara armağan edildiği 23 Nisan'ı ve bağımsızlık mücadelesinin başladığı 19 Mayıs'ı büyük bir gururla kutluyoruz. Çalışkan, vatansever, aydın, bilinçli, saygılı çocuklar ve gençler, ülkemizin en büyük gücüdür.

Bu sayı Sanat Köşesi'nde, değerli ressamımız Osman Hamdi Bey'in "Kur'an Okuyan Kız" tablosuna yer vermek istedik. Osman Hamdi Bey bu tabloyu 1880 yılında yapmış. Duvardaki çiniler, rahledeki sedef işlemler, halıdaki motifler, kızın elbisesinin süsleri ne kadar detaylı ve zarif işlenmiş değil mi? Bu detaylar bir yandan da Osmanlı kültür-sanatını temsil ediyor.

Bu eser, Malezya İslam Sanatları Müzesi'nin koleksiyonundadır. Ancak kısa süreli sergilenmek amacıyla, dönem dönem dünyanın farklı müzelerine götürülür.

KURTULUŞ SAVAŞI'NDA TÜRK KADINLARI

Kurtuluş Savaşı'nda aynı anda pek çok ülkeyle savaştık. Çok acılar çektik, çok kayıp verdik. Ne mutlu ki mücadelemiz zaferle sonuçlandı. Kurtuluş Savaşı sırasında halk birbirine kenetlendi, kazandığımız zaferde Türk kadınlarının da çok büyük emeği vardı. O yıllarda kadınlarımız cephede ve cephe gerisinde çok önemli görevler üstlendiler. Savaşın kazanılmasında onların fedakarlıkları büyük rol oynadı. Kimi zaman cephane kimi zaman erzak taşıdılar, yaralı askerlere baktılar, kıyafet dikteler, çorap ördüler...

"Ey kahraman Türk kadını, sen yerde sürünmeye değil, omuzlar üzerinde göklere yükselmeye layıksın."

H. Atatürk

Mustafa Kemal Atatürk, bu cesaret ve fedakarlığı bazı konuşmalarında özellikle vurgulamıştır ve şunları söylemiştir: "... Dünyanın hiçbir yerinde, hiçbir ulusunda Anadolu köylü kadınından daha fazla çalışmış kadınlardan söz etmek olanaksızdır. Hiçbir ulusun kadını 'Ben Anadolu kadınından fazla çalıştım. Ulusumu kurtuluşa ve zafere götürmede Anadolu kadını kadar çaba gösterdim' diyemez. Belki erkeklerimiz yurdumuzu zorla ele geçiren düşmanlarla süngüleriyle, düşman süngülerine göğüs gererek varlıklarını gösterdiler. Fakat erkeklerimizin oluşturduğu ordunun yaşam kaynaklarını kadınlarımız işletmiştir. Yurdumuzun varoluş araçlarını hazırlayan kadınlarımız olmuş ve olmaktadır. Kimse yadsıyamaz ki bu savaşta ve bundan önceki savaşlarda ulusun yaşama yeteneğini canlı tutan hep kadınlarımızdır..."

Kurtuluş Savaşı'nın zaferle sonuçlanmasında bugün adlarını bildiğimiz veya bilmediğimiz binlerce kadının emeği vardı. Bu fedakâr kadınlardan birkaçını sizin için yazdık. Hepsine saygı, minnet ve rahmetle...

Şerife Bacı

Kışın en soğuk günlerinden biriydi. Şerife Bacı, Kastamonu İnebolu'da bulunan cephaneyi kağnısıyla ordumuza ulaştırdı. Cephane zarar görmesin diye üzerindeki örtüyü mühimmatın üzerine örttü. Kızı Elif ve cephaneyi korumak için kendini dondurucu kış soğuşuna siper etti. Onu en güzel anlatan şiirlerden birine dergimizde yer vermek istedik.

ŞERİFE BACI'NIN TÜRKÜSÜ

İnebolu, İnebolu
Her yanımız düşman dolu
Kar kaplamış dört bir yolu
Küre dağı yol ver gideyim

Sarı öküz yürümez mi?
Ayakların sürümez mi?
Elif kızım ağlamaz mı?

Küre dağı, küre dağı
Mermi bekler er ocağı
Dizlerimin tutmaz bağı
Küre dağı bel ver gideyim...

Batur Nafiz Tançağlar

Kara Fatma

Bizzat cephede savaşan kadın kahramanlarımızdan biriydi. I. Dünya Savaşı'nın ardından düşmanlar yurdumuzu işgal etmeye başladılar. Yüreği vatan aşkıyla yanan Kara Fatma bu duruma kayıtsız kalamazdı. Önce kendi küçük birliklerini kurdu ve daha sonra orduya katıldı. Cesareti ve kararlılığıyla arkadaşlarına örnek oldu. Gösterdiği kahramanlık sayesinde Türk milletinin hafızasında özel bir yer edindi. Savaş bittikten sonra kendisine bağlanmak istenen üsteğmenlik maaşını reddederek vatan sevgisini şu sözlerle anlatmıştır: "Ben para için değil, vatanım için savaştım."

Gördesli Makbule

Gördesli Makbule, Kurtuluş Savaşı'nda genç yaşına rağmen mücadeleye katılan kahraman kadınlarımızdandır. Eşiyle birlikte Kuvâyimillîye saflarında yer aldı ve işgal kuvvetlerine karşı cesaretle savaştı. Gösterdiği kararlılık, Anadolu'daki bağımsızlık mücadelesinin simgelerinden biri hâline geldi.

Halide Edib Adivar

Halide Edib Adivar, Kurtuluş Savaşı yıllarında halkı bağımsızlık mücadelesine destek vermeye çağıran güçlü bir yazardı. İstanbul ve Anadolu'da düzenlenen mitinglerde yaptığı konuşmalarla insanların moralini yükseltti, vatan sevgisini güçlendirdi. Daha sonra Anadolu'ya geçerek Millî Mücadele'ye doğrudan katıldı ve cephede görev aldı.

Nezahat Onbaşı

Nezahat Onbaşı küçük yaşta annesini kaybedince, albay olan babası onu gittiği yerlere yanında götürmek durumunda kaldı. Dolayısıyla bu küçük kız, erken yaşta cephelelerde bulundu. Babasıyla beraber önce Çanakkale Savaşı'na katıldı. Daha sonra Millî Mücadele sırasındaki diğer savaşlarda yer aldı. Henüz 12 yaşındayken onbaşı oldu. Nezahat Onbaşı, İstiklal Madalyası alan ilk kişidir.

93 Harbi Kahramanı

Nene Hatun

Bazı insanlar vardır, isimleri yıllar geçse de unutulmaz. Tüm kadın kahramanlarımız gibi Nene Hatun da öyle bir isim. Aslında Nene Hatun, Kurtuluş Savaşı'ndaki kadın kahramanlarımızdan biri değil. O çok daha önce, 1877-1878 Osmanlı Rus Savaşı (93 Harbi) sırasında mücadele gösterdi. Ülkemiz işgal edilince korkuya teslim olmak yerine eline aldığı kimi zaman taş ve sopa, kimi zaman tüfikle cepheye koştu ve memleketimizi savunan kahramanların arasına katıldı.

CEZERİ VE İCATLARI

Cezerî adında bir mucit duymuş muydunuz? Bundan yaklaşık 900 yıl önce, Cizre'de yaşamış bu mucit kendi kendine çalışan mekanik sistemler, yani robotlar tasarladı. Bunu yaparken bilgisayar veya başka bir elektronik alet kullanmadı, kod yazmadı; ancak "makine" fikrini geliştirdi. Bu yapıyla Cezerî, bugünün robotiğine, otomasyonuna, yapay zekasına giden yola önemli taşlar döşedi.

Cezerî 1206 yılında yazdığı, Türkçe karşılığı *Makine Yapımında Yararlı Bilgiler ve Uygulamalar* olan kitabında 50 tane makineyi, nasıl yapılacağına dair talimatlarla birlikte anlattı. Bu cihazların içinde "fil saati" oldukça meşhurdur. Cezerî'nin makinelerine birlikte göz atmaya ne dersiniz?

Fil saati

Su kasesi, metal toplar, fil, ejderha ve Zümrüdüanka gibi figürlerin kullanıldığı su saati yalnızca zamanı bildirmiyor, görenleri oldukça etkileyen bir görsel şölen sunuyordu. Su, makara ve iplerin hareketinin birbirini tetiklemesiyle otomatik mekanizmaları sırayla devreye giriyor, sistemin çalışması sağlanıyordu.

Davulcu saati

Bu tasarım, programlanabilir ilk müzik makinelerinden biri kabul ediliyor. Saatin içinde akan su bir çarkı döndürüyor, çark da çıkıntıları aracılığıyla müzisyenlerin kollarına bağlı mekanizmaları harekete geçiriyordu. Böylece kollar aşağı yukarı hareket ederek davula vuruyor, suyun sıkıştığı hava da ısıklık benzeri ses çıkarıyordu.

Tavus kuşu abdest alma otomatı

Cezerî bu makineyi, insanların abdest alırken suyu daha verimli ve rahat kullanabilmesi için tasarlamıştı. Tavus kuşunun kuyruğundaki tıpa çekildiğinde, ağız kısmından temiz su akıyordu. Kullanılan kirli su ise şamandırayı yükseltiyor, bu sayede bir bağlantı mekanizması harekete geçiyor, sistemin alt kısmından sabun sunmak üzere bir insan figürü çıkıyordu.

HİDROJEN

Küçük Element ve Kocaman Görevleri

Sizi evrenin bilinen en küçük elementle tanıştırmak istiyoruz: Hidrojen. Önce element ne demek biraz ondan bahsedelim.

Elementler; soluduğumuz hava, içtiğimiz su, yediğimiz yiyecekler, kullandığımız eşyaları ve hatta vücudumuzu oluşturan yapı taşlarıdır. Maddenin en küçük, en temel birimidir. Mesela içtiğimiz su, pek çok su molekülü içerir; molekül ise elementlerden oluşur.

Hidrojeni anlatmaya başlayalım. Bilim insanları, periyodik tabloda “H” simgesiyle gösterilen hidrojenin, dünyada ortaya çıkan ilk element olduğunu söyler. Canlıların yapısında, organik maddelerde, havada, toprakta, suda, yıldızlarda, hatta neredeyse her yerde ve her şeyde bu element bulunur. Güneş’in kütlesini bile yüzde 73 oranında hidrojen oluşturur.

Hidrojeni göremeyiz, ona dokunamayız. Ama var olduğunu biliyoruz. 1766 yılında Henry Cavendish adlı bir bilim insanı hidrojen üzerinde çok çalışmalar yaptı. Onun yanıcı bir gaz olduğunu da buldu. Ama o zamanlar “hidrojen” sözcüğü kullanılmıyordu. 1787 yılında Antoine Lavoisier adlı bilim insanı, bu yanıcı gazın oksijenle birleştiğinde su oluşturduğunu keşfetti ve ona “su oluşturan” anlamına gelen hidrojen adını verdi.

Bili- yor MUSUNUZ

Hidrojen geleceğin enerji kaynaklarından biri olarak görülüyor. Yandıktan sonra yalnızca su buharı açığa çıkarılması nedeniyle hidrojen yakıtlar çevre dostudur. Hatta bazı ülkelerde hidrojenle çalışan arabalar, otobüsler, trenler bile şimdiden var.

Hidrojenden, keşfedildiği günden bu yana birçok farklı alanda yararlanıldı. Bu element çok hafif olduğu için uçan balonlarda da kullanıldı. Ancak hidrojen çok yanıcı olduğu için günümüzde helyum gazı tercih ediliyor. Hidrojen, roket yakıtı olarak da kullanıldı. Bazı uzay araçları, Dünya'dan ayrılmak için hidrojenin sağladığı güçlü enerjiden yararlandı. Bu element, petrol işleme ve çeşitli kimyasal maddelerin üretiminde de kullanılıyor. Kendisi bilinen en küçük ve en hafif element ama kocaman işler yapıyor.

Orta Asya'nın kalbinde bir ülke

KIRGIZISTAN

Çadır evler, birbirinden güzel atlar, adeta gökyüzüne dokunan dağlar ve sıcacık insanlar... Bu sayımızda size Kırgızistan'ı anlatacağız. Haydi, küçük bir yolculuğa çıkalım.

Kırgızistan Orta Asya'da bulunan dağlık bir ülkedir. Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan ve Özbekistan ile birlikte Türk Devletleri Teşkilatı'nın 5 üye ülkesinden biridir.

En eski Türk destanlarından olan Manas, Kırgızların millî destanıdır ve 500 binden fazla mısra içerir. Bu haliyle dünyanın sayılı şaheserlerinden biri sayılır.

Kırgızistan'ın doğal güzellikleri çok meşhurdur. Dünyanın ikinci en büyük dağ gölü olan Issık Göl, bu ülkenin sınırları içindedir. Bu gölün çevresindeki dağların tepesi hep karlıdır. Buna rağmen göl sıcaktır.

Ala-Too Meydanı

Oş Pazarı

"Issık" da sıcak anlamına gelir. Gölün, adını buradan aldığı söylenir. Issık Göl ülkenin en turistik yerlerindedir. Kırgızistan'ın denize kıyısı olmasa da hem yerli halk hem de turistler göle yüzmeye gelir. Gölde çok çeşitli balıklar da vardır.

Kırgızistan'ın başkenti Bişkek'tir. Şehir; geniş caddeleri, parkları ve meydanlarıyla tanınır. İnsanlar burada hem modern şehir hayatı yaşar hem de geleneksel kültürlerini korur. Bişkek'in en turistik yerlerinden biri Ala-Too Meydanı'dır. Büyük fısıkiyeler, yürüyüş alanları, kültür merkezlerinin yanı sıra meydana dev bir Kırgızistan bayrağı ve ülkenin efsanevi kahramanı Manas'ın heykeli yer alır.

Meydan, bayramlarda ve diğer kutlamalarda rengârenk süslenir.

Yine Bişkek'te bulunan Oş Pazarı, turistlerin çok ilgisini çe-

ker. Burada kuru kayısı, üzüm, ceviz, rengârenk baharatlar, yöresel ekmekler ve Kırgızların beyaz keçeden yapılan geleneksel şapkası ak kalpak satılır.

Kırgız kültürünün en önemli simgelerinden biri "boz üy"lerdir. Bunlar Kırgızların geleneksel çadır evleridir. Ahşap, keçe ve hayvan postundan yapılan bu çadırların içi

Issık Göl

kışın sıcak, yazın serindir. Günümüzde bu çadırlarda yaşayan Kırgızlar olduğu gibi turistler için boz üy hizmeti de sunulur. Kırgız kültüründe atların da çok önemli bir yeri vardır. Çocuklar küçük yaşta ata binmeyi öğrenebilir. Bazı festivallerde hâlâ geleneksel at oyunları düzenlenir.

Kırgızlar da tıpkı bizim gibi misafire çok değer verir. Eve gelen konuklara mutlaka çay ve yemek ikram edilir. Beşparmak, Kırgızların meşhur yemeklerindedir. Erişte ve etle yapılan bu yemek, üzerine pişmiş soğan konularak servis edilir. Kırgız

mutfağında çorbalar da önemli yer tutar. Tokoç adı verilen ekmek ve Kırgız mantısı da çok meşhurdur.

Dağların gökyüzüne uzandığı, göllerin mavilikte birbiriyle yarıştığı, geleneklerin hâlâ yaşadığı Kırgızistan'a yaptığımız yolculuk burada sona eriyor. Belki bir gün sen de bu güzel ülkeyi görür, bir boz üyde misafir olursun.

Beşparmak

Tokoç

İSİM-ŞEHİR-BİTKİ-HAYVAN

İpek

İpek ne kadar güzel bir isim değil mi? Türkçe sözlükte "İpek böceği kozaları çözülerek çıkarılan ve dokumacılıkta kullanılan çok ince, esnek ve parlak tel" olarak tanımlanmış. İpek, bu tellerden üretilmiş çok değerli bir kumaşın da adı aynı zamanda. İpek; zariflik, ince ruhluluk, sakinlik, duyarlılık, uyumluluk gibi kavramlarla da özdeşleştiriliyor.

İpek öz Türkçe bir isim; sadece Türkiye'de değil Azerbaycan, Kazakistan gibi ülkelerde de kullanılıyor.

İstanbul

Meşhur Fransız asker Napolyon, "Dünya bir şehir olsaydı başkenti İstanbul olurdu" demiş. İstanbul öyle bir yer ki binlerce yıl boyunca medeniyetlere kucak açmış; nice şiire, tabloya ve başka sanat eserlerine ilham vermiş. Böyle bir şehre sahip olduğumuz için gerçekten çok şanslıyız. Dünyanın en kalabalık şehirlerinden biri olan İstanbul, iki farklı kıtada toprağı bulunan nadir yerlerdendir.

Şehrin en önemli özelliklerinden biri de Roma, Bizans ve Osmanlı İmparatorluklarına toplam 1593 yıl boyunca başkentlik yapmış olmasıdır. İstanbul'da bu imparatorluklar dönemine tarihlenen pek çok yapı bulunur. Ayasofya Camii'nden Topkapı Sarayı'na, Galata Kulesi'nden Yerebatan Sarnıcı'na, Kız Kulesi'nden Kapalıçarşı'ya bu şehir, her yıl 20 milyona yakın turisti güzelliğiyle büyüler.

İncir

İncir ülkemizde yetişen çok faydalı ve lezzetli bir meyvedir. Türkiye, dünyada incir üretiminde önde gelen ülkelerden biridir. Dışı ince kabuklu, içi yumuşak, hem taze hem de kurutulmuş olarak tüketilen bu meyve magnezyum, potasyum ve çinko gibi mineraller açısından zengindir. Bu meyve Türk mutfağında önemli bir yere sahiptir. Hem tatlı yapımında hem de Osmanlı döneminde de yapılan kuzu eti içeren yemeklerde kullanılmıştır.

Anavatanı Anadolu olan incirin ülkemizde yüzlerce çeşidi bulunur. Bunlar yetiştirildikleri yöreye ve çeşitlerine göre sarı zeybek, Bursa siyahı, morgüz, göklop, beyaz orak gibi isimler alır.

İguana

Orta ve Güney Amerika'ya özgü bir hayvan olan iguana, tropikal ormanlarda, ağaçlar üzerinde veya kayalıklarda yaşar. Yaprak, meyve ve bitkilerle beslenir. Kuyrukları o kadar uzundur ki boylarının yarısı kuyruktur. Boyları iki metreye kadar uzayabilir.

İguanalar yaşlarına ve yaşadıklarına bölgenin sıcaklığına bağlı olarak farklı renklerde olabilirler. Bu hayvanların en ilginç özelliklerinden biri de kafalarının üzerinde üçüncü bir gözlerinin bulunmasıdır. Bu göz görme eylemini yapamasa da ışığı ve ani hareketleri algılayarak iguanayı yırtıcı hayvanlardan korur.

Atların yakın dostu

Seyisler

Merhaba çocuklar. Sizlere çok değişik bir mesleği tanıtmak istedik: Seyislik. Bu mesleği "at bakıcılığı" gibi düşünebiliriz ama bu hassas hayvanların dilinden anlamak gerçekten meziyet gerektiriyor. Seyisler atların sağlıklı, mutlu ve bakımlı olmasını sağlar, bir ihtiyacı olup olmadığını gözünden anlar.

Peki, seyislerin bir günü nasıl geçiyor biliyor musunuz? Öncelikle atları beslerler. Yem ve su verirler. Bunda ne var ki diye düşünmeyin. Atların da insanlar gibi dengeli beslenmesi gerekir. Az yemeleri de çok yemeleri de sağlıklı değildir. Bu yüzden seyisler, veteriner hekimlerin yardımıyla atların yaşına, kilosuna ve yaptığı işe göre ne kadar yem ve su tüketeceğini dikkatlice planlar.

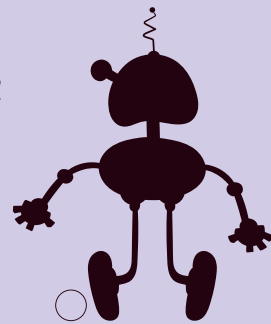
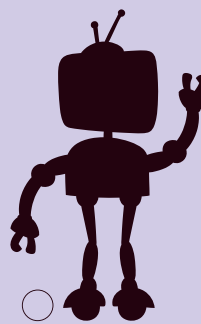
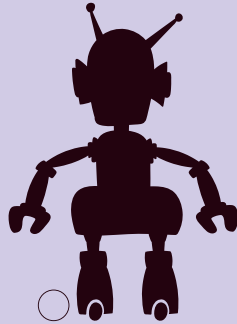
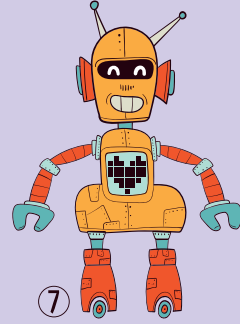
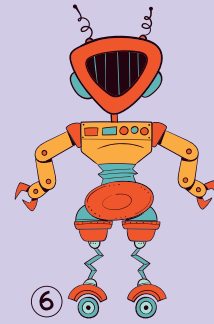
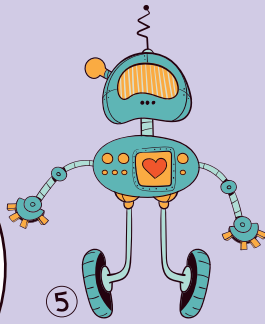
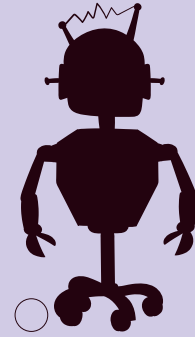
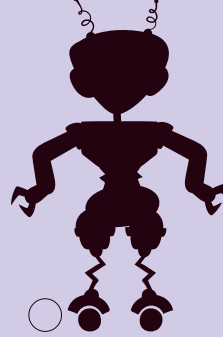
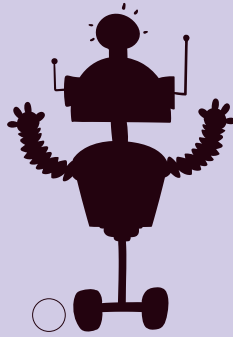
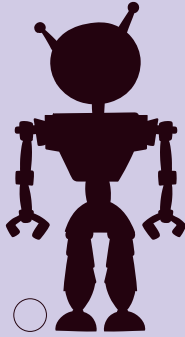
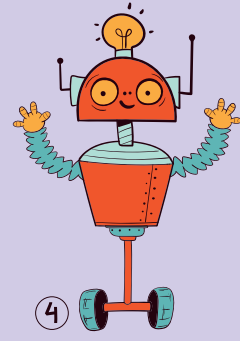
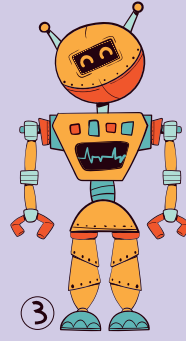
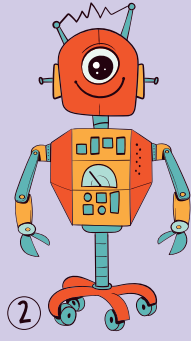
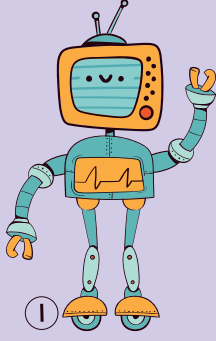

Seyisler ahır temizliğini de düzenli olarak yapar. Çünkü kirli ahırlarda atlar hastalanabilir. Atın tüylerini taramak da seyisin işlerinden biridir. Bu sayede tüylerin arasındaki toz, çamur ve kir temizlenir. Tüy taramak, derinin hava almasına yardımcı olur ve atın daha rahat hissetmesini sağlar. Bu işlem seyis ve at arasındaki bağı da kuvvetlendirir. Atlar bakıcılarına daha çok güvenir.

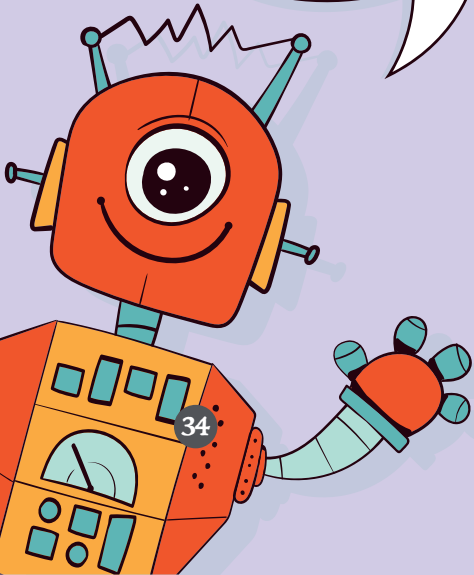

Antrenman öncesi ve sonrasında atlarla seyisler ilgilenir. Bu mesleği yapan kişiler atların davranışlarını zamanla çok iyi öğrenir. Atların mutlu mu yoksa huzursuz mu olduğunu yalnızca hareketlerine bakarak anlayabilirler. Seyislik yapabilmek için düzenli ve dikkatli olmak gerekir. Tabii bir de atları çok sevmek!

**MADAM ROBOTLARDAN
BU KADAR BAHSET-
TİK, HAYDI SÖYLEYİN
BAKALIM BURADAKİ
ROBOTLARLA AŞAĞIDA-
Kİ GÖLGELERİ DOĞRU
EŞLEŞMİŞ Mİ?**

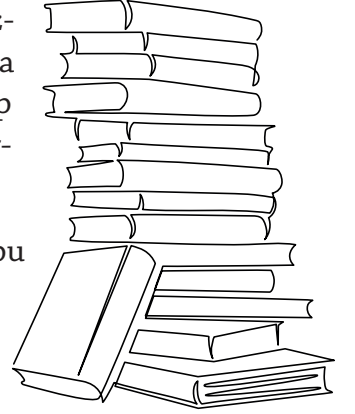

Teo'nun Zorbalık Kitabı

Çocukken arkadaşlık ilişkilerimizde kırıcı bir davranışla karşılaştığımızda ne yapmamız gerektiğini bilemiyoruz. *Teo'nun Zorbalık Kitabı*, tam da bu noktada hem çocuklara hem ebeveynlerine rehberlik ediyor. Kitap aracılığıyla zorbalık kavramını öğrenen çocuklar, doğru davranış ve zorba davranışı arasındaki farkı da ayırt edebilir hale geliyor.

Kitabın son sayfaları ise ebeveynlere hitap ediyor. Onlara, çocuklarla bu hassas konuyu nasıl konuşabileceklerine dair pratik ipuçları sunuyor.

Kaptan Pengu ve Arkadaşları 5

Kaptan Pengu ve arkadaşlarını hatırladınız mı? Hani, dostluğun ve birlikte hareket etmenin önemini bize hep hatırlatan ekip! İşte bu ekip bu sefer Profesör Alfa'nın elinden Yozo'yu kurtarmaya çalışıyor.

Profesör Alfa, hayvanların genetiğiyle oynayarak onları dikkat çekici hale getirme çalışmaları yapan bir kişidir. Yozo'yu gördüğünde farklı olduğunu düşünür ve onu kaçıtır. Kaptan Pengu ve arkadaşları, Profesör'ün laboratuvarına sızmak ve Yozo'yu kurtarmak zorundadır. Ancak laboratuvara ulaşmak hiç de kolay olmayacaktır.

TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ

Her Şey Seninle Başlar!
Etik Değerlerimizi Korum!

Sevgi • **Güven** • **Saygı** • **Sorumluluk**

📍 Necatibey Caddesi No: 112 06100 Bakanlıklar/ANKARA

☎ 444 0 873

© tsekurumsal

☒ TSEKurumsal